

hình bìa:

Chim Việt

Hình bìa là bức ảnh hai con chim với câu chữ nhỏ "Việt điều sào nam chí" có một ý nghĩa rất hợp tình hợp cảnh với dân VN sống trên khắp năm châu.

Hán Việt Từ Điển Đào Duy Anh giải nghĩa câu "Việt điều sào nam chí" như sau:

a/ con chim nước Việt, vì nó sinh phía Nam, nên nó hay làm tổ ở nhánh phía Nam

b/ người không quên được nước tổ.

Hồi tôi còn nhỏ, có một cụ tú tài nho học đã giảng cho tôi như sau:

Cụ Phan Bội Châu đã lấy hai chữ "sào nam" trong câu sách xưa đó mà đặt cái hiệu Sào Nam cho cụ là muốn nói lên cái ý này:

Cụ là người Việt bốn ba nơi hải ngoại để giành độc lập cho nước nhà, nhưng ở đâu cụ cũng nhớ đến tổ quốc ở phương Nam.

Câu sách xưa đó đã có ý nghĩa ái quốc, mà lại có cả chữ Việt và chữ Nam nên cái hiệu của cụ thật là hay. Các cụ xưa đặt tên, hiệu mà tìm được chữ trong kinh điển xưa mới là thông thái. Vậy nên cụ tú tài nho học đó đã vô cùng khâm phục cái học rộng của cụ Sào Nam Phan Bội Châu.

Cụ Sào Nam Phan Bội Châu có làm nhiều bài thơ phú để nhắc nhở đồng bào. Cụ luôn nhớ đến tổ quốc. Những thơ phú đó được viết bằng chữ Việt và cũng bằng chữ nho, vì sĩ phu hồi đó còn thông dụng chữ nho. Nhờ vậy phong trào Đông du của cụ được nhiều sĩ phu hưởng ứng. Năm 1910, cụ ở nước Xiêm La, bây giờ có tên Thái Lan, cụ đã viết bốn câu thơ "NGÔN CHÍ" dán trước bàn làm việc, để tự nhắc nhở mình luôn nhớ việc giành độc lập cho tổ quốc đã bị người Pháp cướp mất:

NGÔN CHÍ

Tổ quốc lục trầm nhân hữu trách,

Phong trần bốn tâu ngã hà bi?

Thệ tâm thiên địa thù nan cộng,

Cử mục sơn hà chí bất di.

(1910)

Dịch nghĩa:

Tổ quốc chìm đắm, mọi người đều có trách nhiệm,

Xuôi ngược trên đường gió bụi, có gì là buồn?

Thề không chung trời đất với quân thù,

Nhìn núi sông không chuyển đổi ý chí.

Dịch thơ:

Nước mất muôn người chung trách nhiệm,

Nhọc nhàn xuôi ngược quản gì ta?

Thù sâu thề quyết không chung đội,

Xót cảnh non sông chí chẳng nhòa.

Bài thơ Ngôn Chí, bản dịch nghĩa, bản dịch thơ trên đây được sưu tầm trong sách "Thơ, Phú, Câu Đối chữ Hán Phan Bội Châu."

NGUYỄN VĂN TIẾN

CÁO LỖI

LT ngưng 1 kỳ (thay thế bằng BT 59) nên vài vở đọng lại ít nhiều. LT 60 cũng muốn gồng mình để đăng tải ngõ hầu đáp lại lòng ưu ái của các AH tác giả. Nhưng con ếch đầu có phòng lên lớn bằng con bò được để rồi vỡ nợ, nên đành gác lại một số bài khá dài rất có giá trị. Xin hẹn đăng vào kỳ sau, và xin thông cảm.

BPT